Katarzyna Warzecha, Andrzej Wójcik

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Zarządzania
Katedra Statystyki, Ekonometrii i Matematyki
Zakład Ekonometrii
e-mail: warzecha@ue.katowice.pl, andrzej.wojcik@ue.katowice.pl

Kontrola rodzicielska młodzieży online w obszarze wykorzystywania nowoczesnych środków komunikacji

Kody JEL: C10, I12

Słowa kluczowe: młodzież, kontrola rodzicielska, internet, bezpieczeństwo w sieci

Streszczenie. Nowoczesne środki komunikacji (komputer, tablet, smartfon często z dostępem do internetu) to nieodzowne wyposażenie współczesnej młodzieży, która chce być zawsze online. W artykule zaprezentowano wyniki badań uzyskane z danych z ankiet rodziców uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dotyczące kontroli rodzicielskiej w obszarze używania przez młodzież nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT – *Information and Communication Technology*). Podczas badań starano się pozyskać wiedzę na temat tego czy rodzice rozmawiają ze swoimi dziećmi na tematy związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem w sieci oraz czy korzystają z dostępnych programów kontroli rodzicielskiej w internecie lub na urządzeniach mobilnych.

Wprowadzenie

Współczesna młodzież nie wyobraża sobie funkcjonowania bez internetu, który zapewnia im szybki dostęp do informacji, zdjęć, umożliwia kontakt ze znajomymi oraz poznawanie nowych ludzi czy też jest źródłem rozrywki w czasie wolnym (portale społecznościowe, fora dyskusyjne, gry). Według danych ze stycznia 2016 roku¹ na świecie jest

¹ *Digital in 2016*, to 537-stronicowy raport dostępny na platformie SlideShare – zawierający wszystkie dane cyfrowe, statystyki mediów społecznościowych i użycia smartfonów na świecie – dzięki niemu mamy dane dotyczące stanu cyfryzacji 30 najważniejszych gospodarek świata (w tym Polski), www.slideshare.net (16.12.2016).

3,42 mld użytkowników internetu (co stanowi 46% populacji świata), 2,31 mld użytkowników mediów społecznych (31% populacji świata), 3,79 mld użytkowników telefonów komórkowych (51% populacji świata). W Polsce mamy 25,71 mln użytkowników internetu (czyli 67% populacji krajowej) oraz 58,84 mln aktywnych użytkowników telefonów komórkowych (152% populacji krajowej). Jak wynika z danych statystycznych, Polacy korzystając z komputera lub tableta, spędzają w internecie dziennie średnio około 4 godz. 25 min, a korzystając z internetu w telefonie komórkowym poświęcają na to średnio dziennie 1 godz. 17 min.

Z najnowszych danych statystycznych wynika także, że coraz lepiej wyposażona w nowoczesne środki komunikacji jest młodzież. Badania w Wielkiej Brytanii (Ofcom Raport, 2015, s. 41) pokazują, że 74% dzieci w wieku 5–15 lat przebywa na internecie (korzystając z komputera, laptopa, tableta) około 14 godz. tygodniowo (przy czym 12–15-latkowie przebywają w internecie około 19 godz.), własny smartfon ma co czwarte dziecko w wieku 8–11 lat oraz prawie 70% młodzieży w wieku 12–15 lat. Według raportu EU Kids Online (badaniem objęto dzieci w wieku 9–16 lat w 25 krajach – po 1000 osób z każdego kraju), w Polsce jest więcej dzieci niż w Europie, łączących się z internetem przez telefon komórkowy i inne przenośne urządzenia (odpowiednio 37% i 28%), 53% badanej młodzieży łączy się z internetem będąc w domu u swoich przyjaciół, niecała połowa badanych (49%) korzysta z internetu będąc na komputerze lub korzysta z internetu w telefonie komórkowym (33% badanych) w swoim pokoju. Z danych zawartych w raporcie „Net Children Go Mobile” (raport obejmuje wyniki badania 2000 dzieci w wieku 9–16 lat z czterech krajów: Danii, Włoch, Rumunii i Wielkiej Brytanii) dzieci w coraz większym stopniu korzystają z mobilnego internetu. Smartfon ma 53% dzieci w wieku 9–16 lat (w tym 69% badanych 15–16-latków ma smartfon oraz 62% badanych 13–14-latków ma smartfon), a 48% wykorzystuje go jako narzędzie z dostępem do internetu. Badana młodzież ogółem po raz pierwszy miała dostęp do internetu najczęściej w wieku 8 lat, do telefonu komórkowego – w wieku 9 lat, a do smartfona – w wieku 12 lat. Charakter dostępu do internetu jest coraz bardziej zindywidualizowany i prywatny (badania pokazują, że coraz więcej dzieci łączy się z internetem za pomocą smartfona w swoim pokoju – 39%, gdzie rodzice nie kontrolują aktywności swoich dzieci). Najczęstszy rodzaj aktywności młodzieży, wykorzystującej mobilny internet to: serwisy społecznościowe – 58% badanych odwiedza swój profil na serwisie społecznościowym przynajmniej raz dziennie; słuchanie muzyki (57% badanych), oglądanie teledysków (56%) i używanie komunikatorów do rozmów z innymi użytkownikami (48%) (Mascheroni, Ólafsson, 2013, s. 18). Ponieważ, jak wynika z powyższych informacji, młodzież jest coraz lepiej wyposażona w nowoczesne środki komunikacji i najczęściej korzysta z nich w swoich pokojach, bez jakiegokolwiek kontroli rodzicielskiej, więc do to rodziców dorastającej młodzieży należy właściwe wychowanie i informowanie o zagrożeniach płynących z internetu.

1. Kontrola rodzicielska w obszarze używania przez śląską młodzież nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych

Poniżej przedstawiono wyniki badań² uzyskane z ankiet rodziców uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dotyczące kontroli rodzicielskiej w obszarze używania przez młodzież nowoczesnych technologii cyfrowych, kontroli aktywności internetowych i aktywności na telefonie komórkowym. Wyniki dotyczą także znajomości zagadnień związanych z zagrożeniami i bezpieczeństwem w sieci.

Na terenie województwa śląskiego wylosowano 48 szkół i w każdej szkole po trzy lub cztery klasy w przypadku technikum (dobór próby losowy, wielostopniowa próba warstwowa z uwzględnieniem typu szkoły, wielkości miejscowości i wieku ucznia). Dla rodziców przygotowano osobny kwestionariusz badawczy zawierający 21 pytań zamkniętych i półotwartych oraz metryczki. Ankieta była anonimowa. W badaniu wzięło udział 1165 rodziców uczniów szkół gimnazjalnych (37% rodziców miało swoje dzieci w klasie I, 31% w klasie II i 32% w klasie III) oraz 1116 rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych (36% rodziców miało swoje dzieci w klasie I, 28% w klasie II, 28% w klasie III i 8% w klasie IV). Wśród rodziców uczniów szkół gimnazjalnych najwięcej rodziców miało wykształcenie średnie (44%), następnie wyższe (29%) i zasadnicze zawodowe (24%), a najmniej ankietowanych rodziców miało wykształcenie podstawowe. Tylko czworo rodziców nie udzieliło odpowiedzi na pytanie o wykształcenie, co stanowiło 0,3% wszystkich ankietowanych. Najwięcej rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych miało wykształcenie średnie (44%), następnie zasadnicze zawodowe (29%), wyższe (24%) i najmniej ankietowanych rodziców miało wykształcenie podstawowe (3%). Większość ankietowanych rodziców uczniów szkół gimnazjalnych było w wieku od 36 do 45 lat (71%), kolejnymi grupami wiekowymi, w których znaleźli się ankietowani to wiek 31–35 lat i 46–50 lat (odpowiednio 13% i 11%). Większość ankietowanych rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych było zaś w wieku 41–45 lat (40%), kolejnymi grupami wiekowymi, w których znaleźli się ankietowani był wiek 36–40 lat i 46–50 lat (odpowiednio 24% i 19%). Ponadto niewielu rodziców było w wieku poniżej 31 lat oraz w wieku powyżej 61 lat. Zapytano także rodziców o liczbę dzieci. Prawie 78% ankietowanych rodziców uczniów szkół gimnazjalnych wskazało, że ma troje lub więcej dzieci. Wśród badanych rodziców uczniów szkół gimnazjalnych tylko 7% z nich miało jedno dziecko, natomiast prawie 50% ankietowanych rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych wskazało, że ma dwoje dzieci, a co czwarty

² Badanie przeprowadzono w latach 2015–2016 w ramach grantu Ministra Zdrowia Program I: Wsparcie badań naukowych dotyczących zjawiska uzależnienia od hazardu lub innych uzależnień behawioralnych, a także problemów z tym związanych. Nazwa własna zadania: *Charakterystyka zjawiska hazardu i patologicznego używania Internetu wśród młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych*. Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych będących w dyspozycji Ministra Zdrowia. Główni wykonawcy: dr K. Warzecha (kierownik projektu), dr E. Krzyżak-Szymańska, dr A. Wójcik, dr. T. Żądło.

ka na internecie – tak postąpiło około 63% rodziców uczniów szkół gimnazjalnych i około 36% rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych; przy czym częściej określa ten czas matka (52,1%) niż ojciec (44,5%) badanej uczniów,

- najmniejszy odsetek rodziców zainstalowało oprogramowanie filtrujące na komputerze – tak postąpiło około 36% rodziców uczniów szkół gimnazjalnych i około 26% rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- niecała połowa badanych rodziców uczniów szkół gimnazjalnych sprawdza historię i kontroluje strony jakie odwiedza ich dziecko,
- większy odsetek rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych niż rodziców szkół gimnazjalnych wspólnie korzysta ze swoim dzieckiem z internetu (odpowiednio 58,2 i 46,4%) oraz ustawia komputer w miejscu widocznym, z którego korzystają wszyscy domownicy (odpowiednio 46,9% i 41%).

Pytania w kwestionariuszu dla rodziców dotyczyły także tego czy rodzice rozmawiają ze swoimi dziećmi o zagrożeniach związanych z korzystania z internetu, co obrazują dane przedstawione na rysunku 2, z których wynika, że:

- najczęściej rodzice uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych rozmawiają ze swoimi dziećmi o zagrożeniach związanych z: kontaktami z obcymi osobami w sieci (odpowiednio 89,4% i 81,1%); podawaniem obcym osobom swoich danych osobowych (83,1% i 81,9%); uzależnieniem od internetu (73,7% i 69,2%); publikowaniem zdjęć bez jego zgody (67% i 60,4%); (odsetki rodziców uczniów prowadzących rozmowy ze swoimi dziećmi o pozostałych pokazanych na rys. 2 zagrożeniach w sieci według badanych typów szkół były na zbliżonym poziomie),
- oceniając częstotliwość rozmów rodziców o zagrożeniach w sieci według płci, to w większości poruszanych tematów o zagrożeniach w internecie częściej z dzieckiem rozmawiał ojciec niż matka (wyjątek stanowiły tematy związane z publikowaniem danych osobowych, z uzależnieniem od internetu oraz publikowaniem zdjęć).

Kilka pytań w ankiecie dla rodziców dotyczyło korzystania przez dziecko z telefonu komórkowego. Z badań wynika, że 98% młodzieży szkół gimnazjalnych i 99,6% młodzieży szkół ponadgimnazjalnych ma swój własny telefon komórkowy lub smartfon (w tym 82% uczniów gimnazjum i 87% uczniów szkół ponadgimnazjalnych ma w telefonie dostęp do internetu). 36% rodziców uczniów szkół gimnazjalnych i 64% rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznało, że w ogóle nie kontroluje tego co ich dzieci robią w internecie korzystając z telefonu, a tylko 13% rodziców uczniów szkół gimnazjalnych i 6% rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych robi to zawsze. Również wiadomości tekstowe wysyłane i odbierane przez dzieci są zazwyczaj poza kontrolą rodziców (64% rodziców uczniów szkół gimnazjalnych i 84% rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych robi to bardzo rzadko lub nie kontroluje SMS-ów w ogóle).

Rysunek 2. Odsetek rodziców, którzy rozmawiają ze swoimi dziećmi o zagrożenia zawiązanymi z korzystaniem z internetu według typu szkoły i płci

Źródło: opracowanie własne na podst. danych z ankiet rodziców.

2. Programy kontroli rodzicielskiej w internecie i na urządzeniach mobilnych

Z badań wynika, że niewielu rodziców korzysta z oprogramowania filtrującego strony internetowe na komputerze (oprogramowanie takie założyło 25% rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych i 36% rodziców uczniów szkół gimnazjalnych) czy też zainstalowało filtr rodzicielski na telefonie komórkowym swojego dziecka (tak postąpiło około 11% rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych i 16% rodziców uczniów szkół gimnazjalnych).

Programy kontroli rodzicielskiej umożliwiają kontrolę dostępu dzieci i młodzieży do komputera oraz zapewniają bezpieczne surfowanie po internecie. Za ich pomocą można czasowo ograniczyć dostęp albo zablokować określone witryny i strony internetowe. Na rynku dostępnych jest wiele programów kontroli rodzicielskiej³ często darmowych, o których być może rodzice nie wiedzą. Poniżej przedstawiono niektóre z nich.

³ Więcej informacji na temat dostępnych na rynku europejskim programów kontroli rodzicielskiej zob. *Benchmarking of parental control tools for the online protection of children SIP-Bench III. Safer Internet Programme*, <http://sipbench.eu/index.cfm/secid.9> (27.12.2016).

Program Benjamin⁴ – to prosty w obsłudze i skuteczny program zapewniający bezpieczny dostęp do zasobów sieci internet. Blokuje dostęp do stron, zgodnie z ustawieniami ustalonymi przez osobę nadzorującą komputer oraz ogranicza dostęp do wybranych funkcji (np. komunikatorów, ściągania plików z sieci na komputer). Program może być używany przez osoby indywidualne lub w wersji sieciowej w firmach, instytucjach, szkołach do aktywnego kontrolowania dostępu do sieci. Wersja sieciowa może być także przeznaczona dla użytku domowego, gdyż współcześnie w gospodarstwach domowych znajdują się często dwa, trzy lub cztery komputery. Aby korzystać z wersji sieciowej, należy na wszystkich komputerach, które mają być chronione i nadzorowane programem Benjamin zainstalować wersję Benjamin Net, a na komputerze, który ma służyć do nadzorowania należy zainstalować Benjamin Admin. Dzięki opcji Multiview użytkownik, który zainstaluje program będzie mógł na bieżąco obserwować ekran komputerów, na których jest zainstalowany program Benjamin Net. Multiview pozwala na podgląd jednego lub wielu komputerów jednocześnie. Ponieważ widok jest w czasie rzeczywistym, więc mamy aktualny podgląd na ekrany wszystkich komputerów i aby sprawdzić szczegóły możemy powiększyć wybrany ekran. Jeżeli zobaczymy coś niepokojącego mamy możliwość zdalnego uruchomienia dowolnego programu, wyświetlenia użytkownikowi wiadomości, wylogowania użytkownika oraz w ostateczności wyłączenia komputera. To bardzo dobre rozwiązanie, szczególnie dla rodziców z większą liczbą dzieci. Program jest płatny, dostępny tylko po zakupie licencji. Warto podkreślić, że jeżeli będzie wykorzystywany w szkole, to nauczyciel na ekranie administracyjnym może przeglądać wszystkie monitory swoich uczniów podczas ich pracy. Dla szkół twórcy programu mają przygotowaną specjalną ofertę cenową.

Program Viskid i Naomi⁵ – Viskid jest bezpłatnym programem przeznaczonym do kontroli rodzicielskiej, ale nie daje możliwości blokowania żadnych treści; wymaga systemu operacyjnego: Windows XP/Vista/7, wielkość 3,3 MB. Strony odwiedzane przez dzieci i młodzież, uruchamiane przez nich aplikacje oraz czas spędzony przy komputerze są rejestrowane i te dane są wysyłane na serwery producenta, do których dostęp mają zarówno rodzice jak i dzieci. Rodzice mogą w ten sposób skontrolować aktywności internetowe swoich dzieci. Raport aktywności dostępny jest z poziomu przeglądarki internetowej na stronie producenta, po uprzednim zalogowaniu się na utworzone podczas rejestracji konto. Program daje możliwość kontroli trójki dzieci, dodatkowo raz na tydzień wysyłany jest na pocztę mailową raport z aktywności dziecka w sieci.

Naomi to kolejny bezpłatny program, łatwy w obsłudze, służący do kontroli rodzicielskiej i filtrowania niepożądanych treści w internecie (np. o pornografii, narkotykach, hazardzie, sektach). Naomi w czasie rzeczywistym bada wszelkie dane transmitowane z internetu

⁴ Pełny opis zob. <https://beniamin.pl> (15.12.2016).

⁵ Pełny opis programu zob. <http://www.bezpiecznypc.pl/kontrolarodzicielska.php> (15.12.2016).

przez różne aplikacje (przeglądarka WWW, czytnik grup dyskusyjnych, program do czatów itp.) i w przypadku wykrycia nieodpowiednich słów program zamyka daną aplikację. Naomi pozwala także na blokowanie aplikacji do bezpośredniej wymiany plików. Polskim użytkownikom przeszkadzać może brak polskojęzycznego interfejsu. Wymaga systemu operacyjnego: Windows NT/2000/XP/Vista; wielkość 1,4 MB.

Gwałtowny rozwój nowych technologii powoduje, że korzystanie przez młodzież w coraz większym stopniu z telefonów komórkowych i to najczęściej z dostępem do internetu staje się codziennością. Istnieją zatem także programy do pobrania w formie aplikacji na telefon, umożliwiające wygodną, mobilną kontrolę rodzicielską domowego komputera. Linksys Smart Wi-Fi, to modem, który umożliwia blokowanie stron w całej domowej sieci za pomocą przeglądarki, smartfona lub tabletu oraz pozwala wyznaczyć godziny, w których dany użytkownik będzie mógł korzystać z sieci. Dzięki temu nie musimy się obawiać, że dziecko surfuje samotnie po internecie, kiedy nie jesteśmy w stanie go kontrolować.

Na rynku są dostępne liczne programy zapobiegające przypadkom zastraszania dzieci lub próbom wyłudzenia od nich osobistych informacji, np. adresu czy daty urodzenia rodziców: MinorMonitor, ZoneAlarm SocialGuard czy uKnowKids, informujące o potencjalnie niebezpiecznych znajomościach na Facebooku czy Twitterze.

Kontrola rodzicielska na urządzeniach mobilnych (Markowski, 2016) – konfiguracja kontroli rodzicielskiej IOS. Smartfony stały się wszechobecne i ogólnodostępne. IOS jest systemem operacyjnym Apple Inc. dla urządzeń mobilnych iPhone, iPod touch oraz iPad i ma prostą konfigurację kontroli rodzicielskiej. Wystarczy wejść w ustawienia „Ogólne” i wybrać pozycję „Ograniczenia”. Po ustawieniu/podaniu kodu PIN możemy już zarządzać uprawnieniami dostępu do aplikacji.

Konfigurowanie kontroli rodzicielskiej w sklepie „google play” w Androidzie. Android nie ma wbudowanej funkcji ochrony rodzicielskiej. Możemy ustawić kontrolę aplikacji pobieranych ze sklepu „google play” (włączyć „google play”, wejść w menu znajdujące się w lewym górnym rogu i wybrać „Ustawienia”; następnie wybieramy „Kontrola rodzicielska” i decydujemy, jakie aplikacje pozwolimy pobierać i instalować naszym dzieciom; przy określaniu zabezpieczeń konieczne trzeba ustawić kod PIN, aby nikt poza nami nie mógł zmieniać ustawień) lub skorzystać z dostępnych innych darmowych aplikacji.

Aplikacja Kids Place (Android) – to darmowa aplikacja, która umożliwia nadzór rodzicielski nad użytkowaniem naszych telefonów i tabletów przez dzieci, które nie mają jeszcze swojego telefonu komórkowego i często używają do zabawy nasze urządzenia. Wskazujemy aplikacje, z których mogą korzystać dzieci, blokujemy im dostęp do programów, których nie powinny używać. Zabezpieczamy nasze prywatne dane przed ingerencją, zaznaczając w telefonie te z naszych aplikacji, które mogą być używane przez nasze dzieci oraz mogą mieć możliwość połączenia z internetem. Program ten ma również wiele dodatkowych funkcji, takich jak:

- timer (ustawiamy czas, po jakim telefon ma się zablokować),

- blokowanie połączenia z internetem,
- blokowanie połączeń (blokuje także połączenia przychodzące).

Norton Family (aplikacja dla systemów Android i IOS) – używając tej aplikacji, tworzymy konta dla rodzica oraz dla dziecka. Z konta rodzica możemy ustawiać poziom kontroli, np. wybierając strony, na które dziecko może wchodzić lub jakich aplikacji może używać czy też instalować. Mamy również zakładki, takie jak: „Alerty” i „Działania” informujące nas o tym, co nasze dziecko dokładnie robiło, używając telefonu oraz jakie reguły przez nas ustawione chciało złamać.

Qustodio (dostępne dla urządzeń z Androidem oraz systemem IOS 7 lub wyższym) – aby korzystać z aplikacji Qustodio, należy zarejestrować się na stronie www.qustodio.com i pobrać aplikację na urządzenie, które będziemy kontrolować. Reszta konfiguracji odbywa się za pośrednictwem strony WWW, przy użyciu wcześniej utworzonego konta. Program Qustodio oprócz standardowych opcji, które mają również inne aplikacje wymieniane w tym artykule, wyróżnia opcja blokowania SMS-ów/połączeń przychodzących lub wychodzących oraz, dostępne tylko w wersji premium, śledzenie aktywności w mediach społecznościowych. Możemy np. zobaczyć, jakie posty nasze dziecko dodaje na Facebooku.

ESET – Parental Control to aplikacja do kontroli rodzicielskiej firmy ESET przeznaczona dla urządzeń mobilnych z systemem Android (Jankowski, 2015). Program umożliwia kontrolę aktywności dziecka w internecie, pozwala na blokowanie dostępu do wybranych, zainstalowanych na urządzeniu aplikacji oraz na wskazywanie miejsca, w którym aktualnie znajduje się nasze dziecko. Ponadto aplikacja pozwala na zarządzanie czasem korzystania z internetu i zainstalowanych na urządzeniu programów. Aplikacja chroni przed *phishingiem*, czyli wyłudzeniem prywatnych danych, wirusami oraz innymi zagrożeniami w sieci. Program pozwala na blokowanie płatnych lub nieodpowiednich treści zdefiniowanych przez rodziców.

Narzędzie to umożliwia również wgląd w raporty na stronie producenta, dzięki czemu rodzice widzą dzienną aktywność dziecka oraz pozwala na przesłanie wiadomości od rodziców, które ukażą się na ekranie objętego ochroną urządzenia. Co ważne, korzystanie ze smartfona lub tabletu po otrzymaniu wiadomości będzie niemożliwe, dopóki dziecko nie skontaktuje się z rodzicem.

Należy mieć na uwadze, że gry komputerowe⁶ do jedna z najczęstszych form spędzania czasu wolnego przez młodzież (również podczas nieobecności rodziców). Z danych⁷ wynika, że 37% ludności Wielkiej Brytanii w wieku 16–49 lat określa się jako „aktywnych graczy”, czyli osoby aktualnie grające na konsoli, urządzeniu przenośnym lub komputerze osobistym. Dla porównania, w Hiszpanii i Finlandii „aktywni gracze” stanowią 28% ludności w wieku 16–49 lat (raport Nielsena 2008). Większość

⁶ Więcej informacji na temat gier komputerowych zob. (Izdebski, Kotyśko, 2016; Warzecha, 2015; Krzyżak-Szymańska, Szymański, 2013; Ulfik-Jaworska, 2005).

⁷ <http://www.pegi.info/pl/index/id/359/> (15.12.2016).

gier (49%) jest odpowiednia dla graczy w każdym wieku, ale z wielu gier powinny korzystać wyłącznie starsze dzieci i młodzież. Istnieją też gry (4%) przeznaczone wyłącznie dla dorosłych, czyli osób, które ukończyły 18 lat. Ważne jest więc, aby rodzice kupując kolejną grę dla swoich pociech mieli świadomość dla kogo jest ona przeznaczona. W wyborze danego typu gry może być pomocny opisany poniżej system PEGI⁸.

PEGI to ogólnoeuropejski system klasyfikacji gier (*Pan-European Game Information*) – to system ratingu wiekowego stworzony w celu udzielenia rodzicom w Europie pomocy w podejmowaniu świadomych decyzji przy zakupie gier komputerowych i różnego rodzaju aplikacji. Został uruchomiony wiosną 2003 roku. Cyfra przy znaku PEGI to kategoria wiekowa – określa od jakiego wieku dany program jest dozwolony. System ratingu wiekowego opracowała Europejska Federacja Oprogramowania Interaktywnego (*Interactive Software Federation of Europe* – ISFE).

Podsumowanie

Jak pokazują przeprowadzone badania, dzieci i młodzież są coraz lepiej wyposażeni w nowoczesne środki komunikacji i mają łatwy do nich dostęp, najczęściej są to komputery i telefony komórkowe często z dostępem do internetu (98% badanej młodzieży gimnazjalnej i 99,6% młodzieży szkół ponadgimnazjalnych ma swój własny telefon komórkowy lub smartfon, a według odpowiedzi rodziców 99% uczniów szkół gimnazjalnych i 99,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych korzysta w domu z komputera). To na rodzicach i opiekunach dorastającej młodzieży spoczywa obowiązek nauczania dzieci bezpiecznego korzystania z nowych technologii oraz pokazania szans rozwoju, ale i zagrożeń płynących z internetu. Młode pokolenie ma wciąż niską świadomość zagrożeń cyberświata, a ich rodzice, mimo że rozmawiają ze swoimi dziećmi o zagrożeniach i ewentualnych negatywnych konsekwencjach korzystania z najnowszych technologii komunikacyjnych, to w niewielkim tylko procencie wykorzystują dostępne na rynku oprogramowania kontroli rodzicielskiej. Rodzice powinni wiedzieć co ich dzieci robią w internecie, a w szczególności powinni podjąć odpowiednie środki bezpieczeństwa, które dają możliwość zablokowania dostępu do nieodpowiednich witryn oraz monitorowania aktywności młodzieży w sieci, szczególnie podczas ich nieobecności.

Bibliografia

Benchmarking of parental control tools for the online protection of children SIP-Bench III. Safer Internet Programme. Pobrane z: <http://sipbench.eu/in dex.cfm/secid.9> (27.12.2016).
Digital in 2016, raport. Pobrane z: www.slideshare.net (16.12.2016).

⁸ <http://www.peginfo.pl/index/id/369/> (15.12.2016).

- Final Report* (2012). EU Kids Online II Deliverable 8.3 for the EC Safer Internet Programme. Pobrane z: <http://www.lse.ac.uk/EUKidsOnlineFinalReport/> (16.12.2016)
- Izbebski, P., Kotyśko, M. (2016). Zaburzenie korzystania z gier komputerowych. W: B. Habrat (red.), *Zaburzenia uprawiania hazardu i inne tak zwane nalogi behawioralne* (s. 276–304). Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.
- Jankowski, P. (2015). *Mobilna kontrola rodzicielska dla smartfonów i tabletów z systemem Android*. Pobrane z: <http://www.benchmark.pl/aktualnosci/eset-parental-control-ochrona-rodzicielska-android.html> (27.12.2016).
- Krzyżak-Szymańska, E., Szymański, A. (2013). *Profilaktyka nowych uzależnień wśród dzieci i młodzieży. Zarys problematyki*. Katowice: Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa.
- Markowski, P. (2016). *Kontrola Rodzicielska na urządzeniach mobilnych*. Pobrane z: <https://www.atena.pl> (29.12.2016).
- Mascheroni, G., Ólafsson, K. (2013). *Mobile internet access and use among European children. Initial findings of the Net Children Go Mobile project*. Milano: Educatt. Pobrane z: https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0020/31754/Fourth-internet-safety-report.pdf (16.12.2016).
- Ofcom report on internet safety measures. Strategies of parental protection for children online* (2015). Pobrane z: https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0020/31754/Fourth-internet-safety-report.pdf (29.12.2016).
- Taper, A.E. (2011). Gry MMORPG – cechy, możliwości, zagrożenia. *Media i Społeczeństwo, 1*.
- Ulfik-Jaworska, I. (2005). *Komputerowi mordercy. Tendencje konstruktywne i destruktywne u graczy komputerowych*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Warzecha, K. (2015). Gry komputerowe (nie)bezpieczną formą rozrywki młodzieży gimnazjalnej. W: J. Zimny (red.), *Współczesne zagrożenia: prawda czy fikcja?* (s. 53–71). Stalowa Wola: Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie, Katedra Pedagogiki Katolickiej.

PARENTAL CONTROL YOUTH ON-LINE IN THE MODERN MEANS OF COMMUNICATION

Keywords: youth, parental control, Internet, online safety

Summary. Modern means of communication (computer, tablet, smartphone often with access to the Internet) is the essential equipment of modern youth, who wants to be always on-line. The article presents test results obtained with data from surveys of parents of students of middle schools and high schools on parental controls in the area of use by young people of modern Information and Communication Technologies (ICT). During the study sought to gain knowledge about whether parents talk to their children on topics related to threats and security in the network and make use of the available parental control programs on the Internet or on mobile devices.

Translated by Katarzyna Warzecha

Cytowanie

Warzecha, K., Wójcik, A. (2017). Kontrola rodzicielska młodzieży on-line w obszarze wykorzystywania nowoczesnych środków komunikacji. *Ekonomiczne Problemy Usług, 1* (126/2), 161–172. DOI: 10.18276/epu.2017.126/2-17.